

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Komorni cikel 2019/2020

4. abonmajski koncert

Dvorana Union, Maribor, 7. junij 2020 ob 19.30

ŽIGA BRANK, violina
PETAR MILIČ, klavir

Spored

Robert Schumann (1810–1856)

Tri romance, op. 94

Št. 1 v a-molu, Ne hitro

Št. 2 v A-duru, Enostavno, občuteno

Št. 3 v a-molu, Ne hitro

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Sonata za violino in klavir št. 5 v F-duru, op. 24,

»Pomladna«

I. Allegro

II. Adagio molto espressivo

III. Scherzo: Allegro molto

IV. Rondo: Allegro ma non troppo

Ludwig van Beethoven

Sonata za violino in klavir št. 9 v A-duru, op. 47,

»Kreutzerjeva«

I. Adagio sostenuto – Presto

II. Andante con variazioni

III. Finale: Presto

Z izjemo nekaj Mozartovih violinskih sonat so skladatelji v 18. stoletju pisali sonate za klavir s spremljavo violine. Takšno razmerje med obema glasbiloma se je dokončno spremenilo šele z nizom desetih **Beethovnovih** violinskih sonat, ki so nastale v sorazmerno kratkem časovnem razdobju petnajstih let (od 1797 do 1812). Prve tri sonate, zbrane v opusu 12, so sicer še ukrojene po prevladujočem klasicističnem zgledu, toda vsaj v sredinskih, počasnih stavkih se že kaže skladateljeva želja po večji medsebojni odvisnosti obeh inštrumentov, ki si ponavadi v dialoški maniri podajata glavno melodično misel. Do določene mere je mogoče takšne klasicistične, torej Mozartove zglede zasledovati tudi v veliko bolj znani *Sonati za violino in klavir št. 5 v F-duru, op. 24, »Pomladni«*, ki je nastala leta 1801 in bila objavljena skupaj s *Sonato op. 23*. Obe sta bili posvečeni grofu Mauriceu de Friesu, direktorju Avstrijske nacionalne banke, sicer znanemu umetnostnemu mecenu (Beethoven mu je posvetil tudi svojo *Sedmo simfonijo*). Beethoven je nameraval sonati izdati pod skupno opusno številko, vendar pa je prišlo pri stavljenju do napake – sonati sta bili natisnjeni v različnih formatih in da ne bi bilo preveč dodatnih stroškov, se je založnik odločil, da bo ob naslovu vsaki od obeh sonat pripisal različni opusni številki. Toda *Sonata op. 24* si je pridobila veliko večjo popularnost, pri čemer gre nemalo zaslug za to pripisovati oznaki »Pomladna«, ki sicer ni bil skladateljev domislek.

Gre za prvo Beethovnovno podobno delo, napisano v štirih stavkih. Ta svoj naslov si je sonata najbrž prislužila zaradi prevladujoče pastoralne narave robnih stavkov. Še posebej presenetljivo je zgrajen finale, ki kombinira elemente več oblik: rondoja, sonatne oblike in variacij, kar prinaša bogastvo motivično-tematskega materiala in zvočnosti. Zato finale presega običajne razigrane zaključke; v njem lahko prepoznamo središčni cilj skladbe in razrešitev predhodne kompozicijske problematike. Med oba robna stavka je Beethoven umestil nenavadno liričen Adagio, podoben kakšni ariji, vendar pa intimnost glasbe hitro

prereže kratek Scherzo, s svojimi vrtinčastimi ritmi in nesinkopiranimi poudarki.

Toliko bolj nenavaden pa se zdi preskok, ki ga je le pet let po prvih sonatah naredil Beethoven s svojo *Deveto violinsko sonato*, imenovano tudi »Kreutzerjeva«. Delo je dobilo naziv po francoskem violinistu Rodolphu Kreutzerju, ki mu je Beethoven posvetil to svoje delo. Vendar pa Kreutzer sonate sploh nikoli ni izvajal; prvo izvedbo je nato pripravil mulat George Augustus Bridgetower, ki je menda v Beethovnov izvorni rokopis vnesel nekaj popravkov, s katerimi je bil mojster nadvse zadovoljen. Torej je potrebno poimenovanje Beethovnov sonate razumeti v značilni dvojni luči: v resnici nam nič ne pove o delu samem, saj ne prinaša ne osebnostnih konotacij ne kakšnih programskih vodil, prav gotovo pa je v poimenovanju mogoče opaziti posebno mesto, ki ga sonata uživa med drugimi skladateljevimi zvrstmi iz tega žanra. Izkaže se namreč, da so imena dobila prav tista Beethovnova dela, ki so na nek način izstopajoča (simfoniji »Eroica« in »Pastoralna«, klavirske sonate »Patetična«, »Appassionata« in »V mesečini«, »Cesarski« koncert ter violinski sonata »Pomladna« in »Kreutzerjeva«). V primeru Kreutzerjeve sonate imamo opravka z nenavadno, zelo ambiciozno koncertantno zasnovano delo (skladatelj je na naslovni strani dela zapisal »molto concertantne quasi come d'un Concerto«), združeno s poudarjeno ekspresivnostjo, za katero se je v tistem času zdelo, da stopa na sam rob umetniškega.

Slovesno, skoraj nekoliko privzdignjeno atmosfero najavlja počasen uvod solistične violine, ki ga je razumeti kot nekakšno kadenco in motivično jedro stavka, razloženi akordi pa tudi močno širijo harmonski kontekst stavka. Hitro nadaljevanje stavka (Presto) prinaša sonatno obliko, ki pa ni modelirana kot široko razpeta motivična mreža, temveč razpada v za Beethovna manj značilno nizanje idej. Tri teme ekspozicije (prva je v a-molu, druga v E-duru in tretja v e-molu) pa so poenotene prek virtuozne geste, ki je samo še poudarjena zaradi številnih izmeritvenih mest, v katerih se hiter tempo umika počasni kontemplaciji. Podobni vdori in nižišča zaznamujejo tudi drugi variacijski stavek, ki je sicer domišljen konvencionalno kot zaporedje ornamentalnega okraševanja, ki postaja vedno gostejše. Finale se z motoričnim pulzom zopet spogleduje s koncertantnostjo, zaznamuje pa ga šestosminski takt, ki mu Beethoven, mestoma zelo efektno, zoperstavlja epizode v dvočetrtinskem taktu.

Beethoven je praktično vse žanre, ki jih je razvil klasicizem, izpopolnil do te mere, da se je zdelo nadaljevanje skoraj nemogoče – to velja tako za simfonijo, godalni kvartet kot tudi za klavirski trio, violinsko in klavirsko sonato. Tudi zato so se prihajajoče generacije skladateljev skušale tem žanrom izogniti, svojo priložnost pa so iskale predvsem v miniaturo, ki je ustrezala romantični ideji o fragmentarnem, nedokončanem. To velja tudi za **Roberta Schumanna**, ki je sicer ustvaril štiri simfonije, tri godalne kvartete in dve violinski sonati. Toda veliko bolje kot v sonatni obliki se je znašel v navidezni svobodi miniaturo, kjer je z glasbo lahko sledil neodvisnim »poetskim čustvom«.

To velja tudi za *Tri romance za oboo in klavir* (že skladatelj je predvidel, da je delo mogoče izvajati še na violini ali klarinetu), ki jih je napisal tik preden sta se z ženo iz Dresdna preselila v Düsseldorf. To je bil čas, ki je zakonca preveal s številnimi pozitivnimi pričakovanji, ki pa jih je kmalu po preselitvi zasenčilo dokončno poslabšanje Schumannovega mentalnega zdravja. Vse tri miniaturo so napisane v preprosti tridelni pesemski obliki (ABA), ne izkazujejo posebnih virtuoznih zahtev, posebnost pa predstavljajo izrazito dolge, lirične melodije, v katerih je skrita tudi skladateljeva posebna občutljivost za barvitost.

V prvem stavku, »Nicht schnell« (Ne hitro), tematično uvodno razpoloženje uvaja klavir, ki ga nadaljuje solistično glasbilo z žalobno glavno temo, medtem ko klavir spleta spremljajočo mrežo. Srednji del je nekoliko hitrejši, dokler se v nežni ob-

zvočnosti, ki je samo še poudarjena zaradi številnih izmeritvenih mest, v katerih se hiter tempo umika počasni kontemplaciji. Podobni vdori in nižišča zaznamujejo tudi drugi variacijski stavek, ki je sicer domišljen konvencionalno kot zaporedje ornamentalnega okraševanja, ki postaja vedno gostejše. Finale se z motoričnim pulzom zopet spogleduje s koncertantnostjo, zaznamuje pa ga šestosminski takt, ki mu Beethoven, mestoma zelo efektno, zoperstavlja epizode v dvočetrtinskem taktu.

čutljivosti ne povrne začetni material, razširjen z nekaj padajočimi kromatičnimi linijami. Druga romanca z označbo »Einfach, innig« (Enostavno, občuteno) se pričinja kot pravi duet, v katerem pojeta obe glasbili, medtem ko je B del veliko bolj odločen. Kot prva miniatūra je tudi zadnja označena z »Nicht schnell«. Instrumenta jo odpirata s kratko izjavo v unisonu, nato pa se energija in tempo nenadno povečata, da bi se na koncu ponovno umirila. Bolj kot v prvih dveh stavkih je zdaj

čutiti izmenjavanje med dionizičnim vzburjenjem in apolinično zadržanostjo, med romantično vznesenostjo in klasicistično preudarnostjo. Zdi se, da lahko prav v takšnem združenju odkrijemo osrednje značilnosti skladateljeve zgodnje romantike, pa tudi napetosti lastne duševnosti, ki so kmalu po nastanku skladbe udarile na plan z vso silo.

Gregor Pompe

ŽIGA BRANK

Violinist Žiga Brank je eden vidnejših slovenskih violinistov in pedagogov. Številni kritiki so v njegovem muziciranju izpostavili rafiniran ton širokega spektra, tehnično briljanco in virtuožno razvnetost. Bil je član Orkestra Slovenske filharmonije, član Zagrebških solistov ter koncertni mojster SNG Opera in Balet Maribor. Poučevanje in prenašanje znanja, ki ga je pridobil pri najbolj uglednih profesorjih, ostaja njegova osrednja profesionalna pot. Poučuje na Akademiji za glasbo v Ljubljani, honorarno pa sodeluje tudi s Konservatorijem za glasbo in balet v Ljubljani. Redno vodi mojstrske tečaje in seminarje.

Trenutno pripravlja izid dveh zgoščenk pri založbi ZKP RTV Slovenija. Prva zgoščena bo vsebovala Beethovnov violinski koncert in 2 romanci (z orkestrom RTV Slovenija pod taktirko S. Kulenovića), na drugi zgoščenci pa bo izdan celoten opus sonat za violino in klavir Johanna Brahmsa (s pianistom Rokom Palčičem).

Za seboj ima številne samostojne solistične koncerte tako doma kot v tujini (Nemčija, Avstrija, Italija, Nizozemska, Slovaška, Irska, Izrael, Hrvaška, Bosna in Hercegovina). V Sloveniji se je predstavil na različnih recitalih in koncertih (Festival Ljubljana, Festival Maribor, Festival Radovljica, Festival Tartini,

Cankarjev dom, komorni cikel Narodnega doma Maribor, Ljubljanska Drama, abonentski cikel Nova Gorica).

V Ljubljani rojen Žiga Brank se je violine učil pri prof. Mirku Kosiju in je leta 1995 prejel prvo Škerjančevo nagrado, ki mu jo je podelila Srednja glasbena in baletna šola v Ljubljani za izjemne uspehe pri umetniškem uveljavljanju šole. Študij je nato vzporedno z opravljanjem Gimnazije Vič nadaljeval v tujini, na Visoki šoli za glasbo v Rostocku pri prof. Chr. Hutcap. Poleg dveh prvih nagrad na državnem tekmovanju TEMSIG se je z velikim uspehom udeležil tudi tekmovanja Jugend Musiziert, kjer je na zveznem nivoju Republike Nemčije prejel drugo nagrado. Študij je zaključil z odliko, v razredu prof. J. Rissina na Visoki šoli za glasbo v Karlsruheju.

Kot solist je med drugim nastopil tudi s Simfoniki RTV Slovenija, z Državnim orkestrom Košice ter s Sarajevsko filharmonijo.

Za seboj ima številne opus posnetkov za RTV Slovenija in obsežno diskografijo. Ta vključuje album z deli W. A. Mozarta, L. van Beethovna in H. W. Ernsta, posnete s pianistko Dunjo Robotti. Sledi celoten cikel solo sonat Eugèna Ysaÿeja, za kar je prejel izvrstne kritike pri nas in v tujini. Še posebej pa celoten Paganinijev opus 24 capricciov predstavlja poseben dosežek,

saj gre za prvi izdan posnetek tega dela pri nas. Predvsem zanimiv pa je podatek, da je slednji posnetek igral na violino italijanskega mojstra Dall Aglia, ki so jo izdelali leta 1834 v Mantovi, Branku pa jo je velikodušno posodil violinist J. Schalamun.

Med njegovimi komornimi projekti v zadnjem času so najbolj opazni recitali s pianistom Petrom Miličem, nastopi v okviru

projekta Glasbeni svet Sherlocka Holmesa in sodelovanje z violončelistom Milanom Hudnikom. Leta 2017 je pri založbi ZKP RTV Slovenija izšla njuna prva zgoščenka z deli Z. Kodályja.

Žiga Brank igra na instrument C. F. Landolfi, izdelan leta 1750 v Milanu, na katerega je igral tudi eden najpomembnejših slovenskih violinistov Dejan Bravničar, med leti 1957 in 2018.

PETAR MILIČ

Petra Miliča strokovna javnost uvršča med najbolj zanimive slovenske pianiste v mednarodnem merilu.

V Kranju rojen pianist je študiral klavir na Akademiji za glasbo v Ljubljani, pod mentorstvom prof. Janeza Lovšeta. Med študijem je veliko nastopal po vsej Sloveniji, dodatno pa se je izobraževal pri priznanih mednarodnih mojstrih, kot so Arbo Valdma, Igor Lazko, Daniele Alberto, Pascal Devoyon in Elena Lapitskaja. Leta 1996 je prejel Prešernovo nagrado Akademije za glasbo v Ljubljani za izvedbo 4. klavirskega koncerta Ludwiga van Beethovna, pod taktirko Antona Nanuta. Leta 1997 se je udeležil mednarodnega klavirskega tekmovanja Nikolaj Rubinstein v Parizu, kjer je osvojil 1. nagrado. Istega leta je bil povabljen tudi na glasbeni festival Rencontres musicales de Geneve v Švici. V želji, da bi znanje še poglobil, se je vpisal na podiplomski študij na Hochschule der Künste v Berlinu, v razred prof. Klause Hellwiga. V času študija v tujini je veliko nastopal v Berlinu, Hannoveru in hkrati tudi v domovini, kjer je med drugim snemal za RTV Slovenija. Leta 2001 je bil posnetek njegovega recitala s strani žirije evropskih radijskih hiš izbran za sodelovanje na glasbenem festivalu v Bratislavi v okviru mednarodne tribune mladih instrumentalistov, ideje, ki je nastala na pobudo Yehudija Menuhina. Njegov solistični nastop je v živo spremljalo več

milijonov poslušalcev po celi Evropi. Po koncu študija redno in z vse večjim uspehom koncertira.

Kot solist je nastopil s orkestrom Slovenske filharmonije, s Simfoniki RTV Slovenija, Komornim orkestrom Academia Allegro Vivo iz Avstrije, Slovaškim radijskim orkestrom in z orkestrom Akademije za glasbo Ljubljana, pod taktirko Marka Hribernika, Bijana Khadem-Missagha, Simona Krečiča, Uroša Lajovica, Marka Letonje, Cristiana Măcelaruja, Marka Muniha in Antona Nanuta.

Za seboj ima številne samostojne solistične koncerte v tujini in domovini. V tujini je nastopil med drugim že v Parizu, Berlinu, Hannoveru, Bruslju, Bratislavi, Ženevi in v Miamiu (ZDA). V Sloveniji se je predstavil z recitali v Veliki dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani, Unionski dvorani v Mariboru, v okviru Piranskih glasbenih večerov, v Narodnem domu Celje, v okviru Poletnih koncertov v Mestnem muzeju Ljubljana, v Kulturnem domu Nova Gorica, v okviru Glasbenega poletja v Bohinju, v okviru Soboških dni ter v okviru konferenc EPTA.

Med komornimi projekti v zadnjem času izstopata gostovanji v Gradcu v Avstriji in v abonmaju Kulturnega doma Nova Gorica 2018/2019 z violinistom Žigo Brankom ter več nastopov v okviru

projekta Glasbeni svet Sherlocka Holmesa – med drugim tudi na Festivalu Radovljica 2016, Festivalu Maribor 2017, v letnem abonmaju v Tolminu 2018 in v ciklu »Akustika« Ljubljanske Drame oktobra 2018.

Decembra 2012 je pri založbi ZKP RTV Slovenija izšla njegova prva zgoščenka, izključno z deli F. Chopina, za katero je prejel

odlične kritike, v delu pa je nova zgoščenka s klavirskima koncertoma Beethovna in Mozarta.

Leta 2011 je na Akademiji za glasbo v Ljubljani pridobil naziv docenta na področju klavirja. Uspešno deluje tudi kot pedagog na Glasbeni šoli Kranj. Leta 2017 je za svoje umetniške dosežke prejel Veliko Prešernovo plaketo Mestne občine Kranj.

Spoštovani obiskovalci,

kljub temu, da je nenadni prekinitev abonentskih ciklov botrovala višja sila, ki je zvezala roke ustvarjalcem in prirediteljem kulturnih prireditev po vsem svetu, se v Narodnem domu Maribor zavedamo odgovornosti do naših poslušalcev, zato delamo vse, kar je v naši moči, da **bi izpadle koncerte nadomestili še v tem koledarskem letu**. Za primer, da nam prireditev ne bi uspelo nadomestiti, smo pripravili rešitve, ki bodo omogočale vračilo že vplačanih zneskov, sorazmernih z izpadom.

Zaradi nepredvidljivih okoliščin smo **vpisovanje abonmajev v Komorni cikel, Orkestrski cikel, Mladinski cikel, v cikel Komedija v Narodnem domu in Kekec zamaknili v jesen**.

Prosimo vas, da sledite spremembam in novicam na naši spletni strani, na družabnih omrežjih ali v napovedniku časnika Večer; abonenti in naročniki na naš e-novičnik ter časopis Kaj kje kdaj bodo vse informacije prejeli tudi na svoj poštni oziroma elektronski naslov.

Hvala za vašo zvestobo in razumevanje, ki nam bodo pomagali, da uspešno prebrodimo te težke čase!

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Trenutno je zaradi navodil in ukrepov v zvezi z boleznijo COVID-19 Informacijska pisarna odprta ob delavnikih med 10. in 13. uro, do preklica.

Hvala za razumevanje.

Dvorana Union: uro pred vsako prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000, 040 744 122

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.kupikarto.si/>

📘 www.facebook.com/narodni.dom.maribor

🌐 www.nd-mb.si

 **Radio
Maribor**
VEČER
RADIO CITY